

Ημερολόγιο φιλο-Λογικό 411: Αρσενίου: σαν κούκλα στον αέρα πριν μιλήσει/Χουλιάρας: Ο Ανδρούτσος στο μπαούλο /Παιδική Αρβελέρ

Δημήτρης Τζουμάκας

«Η ερίτιμος γηραιά κυρία των Τιμών δεν έχει να πει κουβέντα για το τσιμέντωμα στην Ακρόπολη, για την καταστροφή των βυζαντινών ευρημάτων στη Θεσσαλονίκη και για όσα μύρια μελαγχολικά συμβαίνουν στη χώρα μας...»

* Ο Δημήτρης Τζουμάκας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1945. Την περίοδο της δικτατορίας έζησε στο Παρίσι και το 1974 μετανάστευσε στο Σίδνεϊ, όπου έζησε μέχρι το 2006. Διδάκτωρ φιλοσοφίας, εργάστηκε σε εφημερίδες στο Σίδνεϊ και δίδαξε ελληνική και συγκριτική λογοτεχνία στα Πανεπιστήμια Macquarie και New South Wales. Έχει βραβευθεί από το αυστραλιανό υπουργείο πολιτισμού για τα βιβλία του «Χαρούμενο Σίδνεϊ» και «Η γυναίκα με τα αγκάθια στο λαιμό».

Ανοιξη και Επανάσταση και ένα ποίημα του Γιώργου Χουλιάρη δημοσιευμένο στον παλιό καλό χάρτινο «Χάρτη» (1982)

Ο Οδυσσεύς Ανδρούτσος στο μπαούλο / Κρύφτηκε βαθιά για να συλλογιστώ / σαν να κλειδώθηκα μέσα στα πόδια / μιας γυναίκας / ξέρω πως μελετούνε το κακό μου / είμαι παλληκάρης, γεμάτος νου / πανούργος γόνος της γενιάς μου / στα μάτια έχω γνώριμα τα μονοπάτια / της αράχνης και του δυόσμου / όμως δεν βλέπω σωτηρία / είμαι σημαδεμένος, δεν γλυτώνω έτσι μού 'ρχεται / ένα πρωί από την Ακρόπολη / μέχρι την Τροία να πηδήξω / όπου αύριο μπορεί από μακριά / να υποδέχομαι τους νέους / που σκαλίζουν το παρελθόν

• Βρίσκω τυχαία στα βιβλία μου την ποιητική έκδοση Χιλιάδα της φίλης Ελισάβετ Αρσενίου που πολύ εκτιμώ. Πάρα πολύ ωραία έκδοση: Τυπωθήτω του Δαρδάνου με εξώφυλλο ένα σχέδιο του Paul Klee από τις Παιδαγωγικές σημειώσεις. Είναι έκδοση του 2011 κάπου είχε παραπέσει. Η Αρσενίου είναι χαμηλών τόνων και γι' αυτό εξαιρετική πανεπιστημιακός, ήρεμη σαν την Ευρυδίκη και γράφει ωραία κείμενα για τη νεωτερικότητα. Είναι η ίδια η νεωτερικότητα. Στην ποίησή της αποφεύγει το συναίσθημα, την ένταση, την υπερβολή, το μήνυμα, το εύκολο νόημα. Δυσκολεύομαι να την ερμηνεύσω, δυσκολεύομαι να σπάσω τον κώδικα και αυτό με «ιντριγκάρει», για να χρησιμοποιήσω έναν όρο του συρμού. Είναι μία ποίηση αντιμυθολογική, αντιφαντασμαγορική, αντιλυρική, ερμητική. Η Ελισάβετ επινοεί ένα δικό της συντακτικό, μία δική της γλώσσα. Δεν θα έλεγα δυσνόητη, απεναντίας υπάρχει ένα αφηγηματικό υποκείμενο που έχει πρόσωπο, πρώτο, δεύτερο ή τρίτο αλλά φαίνεται σαν να χειρουργεί σε κατάσταση υπονοησίας, «σαν κούκλα στον αέρα πριν μιλήσει». Δεν υπάρχουν σημεία στίξεως παρά μόνο τελείες. Λείπουν ερωτηματικά, θαυμαστικά, κόμματα, επεξηγήσεις, οι αναπνοές. Υπάρχει μία «Ούρσουλα που νομίζει πως εγκυμονεί», (ο τίτλος του τρίτου ποιήματος της συλλογής), υπάρχει μία «Ούρσουλα που εγκυμονεί» (το τέταρτο ποίημα) και «Ούρσουλα που εγκυμονεί ένα νόμισμα» (πέμπτο ποίημα) το οποίο αρχίζει έτσι: Στις βελονιές του δάσους ελάφια/ σμίγουν και αποκόβονται

Σκέφτομαι πώς αν δεν υπάρχει μετά θάνατον ζωή - που πώς να υπάρξει η ριμάδα; - τότε ποιο μπορεί να είναι το νόημα της μοναδικής μας ζωής; Η διαιώνιση του είδους; Ή μήπως ένα νόμισμα που «γεννιέται» από μία Ούρσουλα στους τελευταίους στίχους του εν λόγω ποιήματος; Στερημένη (η Ούρσουλα;) /το σάλιο ξεραίνεται στη γλώσσα μου/να κολλήσω στην είσοδο/αφήνοντας/το θέμα ανοικτό. Ποίηση αιγιματική, υπόγεια, Μαιευτηρίου και δεν ξέρουμε πότε θα εκραγεί. Γιατί υπάρχουν και στιγμές εκρήξεως όπως στην «Υιοθεσία»:

Η βυζαντινολόγος ιστορικός Ελένη Γλύκατση – Αρβελέρ.

«Όταν υπέγραψα ψιθύρισα μια κατάρα/ Ένα ένα πήρα και τα τρία παιδιά./Ναρκοκωμένα τα έκανα πρώτα./Περίμενα σαν ακρίδα να ρθούνε./Όμορφα μάλιστα ήσυχα./Και σταθερά.

Μου πήραν τα ρούχα μου./Να περάσουν οι μήνες περίμενα/Να εκδικαστεί η υπόθεση./Δεν μου έμειναν ούτε οι μισές καρμέλες./Όταν η τελευταία τελείωνε/σφύριξε η βασίλισσα Φρειδερίκη./Με πήρε/τελευταία στιγμή.»

Υπάρχουν πολλοί ποιητές οι οποίοι γράφουν εξαιρετικά πράγματα - ποιος «υιοθετεί» ποιον;- και τους ζηλεύω, η Ελισάβετ όμως πηγαιίνει στα βαθιά. Οι πανεπιστημιακοί που γνωρίζω γράφουν όλοι «μοντέρνα» ποίηση, είναι must κάτι τέτοιο, ο Βέλτσος, ο Δημηρούλης, ο Βαγενάς, ο Νούτσος-η ποίησή τους είναι εκλεκτική, εγκεφαλική, προσωπική, δυσεύρετη. Η Ελισάβετ εποπτεύει πανοραμικά από κάπου αλλού. Το καλοκαίρι είναι απαίσιο/Θυμάμαι από ψηλά το άρωμα της νιβέας. Πώς θα «εγκυμονούσε» άραγε η Ούρσουλα στις μέρες μας;

Ακόμη ο διάλογος της Αρσενίου με τον Καβάφη (στο ποίημα «Μαθητεία») και με τον Κάλας (ποίημα «Τελική φαντασία») είναι για σεμινάριο. Και υποκύπτω να πω δυο λόγια γι αυτή την Τελική φαντασία. Μέσα σε εννιά στίχους η Αρσενίου συμπυκνώνει όλη τη λογική και τη φιλοσοφία του «προφητικού» ποιητή Νικόλα Κάλας και του απαντάει με τον τελευταίο στίχο «Από τα όνειρα μου θα σώσω τη γη». Αιχμή στο σωτηριολογικό ρόλο πολλών ονειροπόλων, οραματιστών πολιτικών, καλλιτεχνών και λοιπών εκλεκτών δυνάμεων.

Υπόσχομαι να επανέλθω μόλις τελειώσουμε με τα 200 επαναστατικά μας χρό-

νια (από το παράθυρο και το μπαλκόνι) - ακόμη αυτή την άνοιξη που μας αρρωσταίνει, ραγιάδες ραγιάδες.

• **Πρωτοσέλιδο ποίημα της Μεγαλειοτάτης Βυζαντινολόγου στην έγκυρη και έγκριτη Καθημερινή:**

Της γης το καμάρι το άξιο παλικάρι πηδά με το κοντράρι και σπάζει το ποδάρι. Πλάκα κάνω. Πώς τολμώ να ειρωνεύομαι την πρύτανη των πρυτάνεων, άμα τε Φρειδερολόγο!

Η πλέον επώνυμη ελληνίς, μετά τη κυρία Βαρδινογιάννη και τη Γιάννα μας, βεβαίως βεβαίως, η Ελένη Αρβελέρ θέλει να συνεισφέρει στην Ημέρα και στον Αγώνα και τσουπ. Απολαύστε:

Γόνος του Ρήγα ο κύρης μου γεννήθηκε στις Φέρες/στο Σούλι η μάνα μου είδε το φως του Αλί Πασά τις μέρες (...) κλέφτης κι αρματολός στον Μπότσαρη και στη Γραβιά Ανδρούτσος / ναύτης ήμουνα στον Κανάρη και στον Μιαούλη μούτσος. (Σημειώστε τις ωραίες ομοιοκαταληξίες παρακαλώ σας Φέρες-μέρες, Ανδρούτσος-μούτσος)

Η ερίτιμος γηραιά κυρία των Τιμών δεν έχει να πει κουβέντα για το τσιμέντωμα στην Ακρόπολη, για την καταστροφή των βυζαντινών ευρημάτων στη Θεσσαλονίκη και για όσα μύρια μελαγχολικά συμβαίνουν στη χώρα μας, του χώρου της απεναντίας εμφανίζεται και ως ποιήτρια του 21, δυστυχώς πολύ κατώτερη από μία ποιήτρια της πρώτης μικρής σε σχολείο μεταναστών της αλλοδαπής. Chercher Kathimerni d' aujour'dui. Please 21.3.1821 : Ένοπλοι Τούρκοι της περιοχής του Ρίου εισβάλλουν στην Πάτρα και καταστρέφουν καταστήματα στην ενορία της Αγίας Τριάδας. Περιμένετε να δείτε τι θα πάθετε αύριο γαϊδούρια.